اې هيواده!

اې هيواده!

حبيب الله رفيع

پښتو ټولنه

دپښتو ټولنې دخپرونو
پرله پسې نومره (۲۲۲)

دجمهوریت دخلورم
جشن په ویاړ

ای هیواده !

اې هیواده !

ویونکی

حبیب الله رفیع

خپرونکی

دزیری جریدی مدیریت

پښتو ټولنه

۱۳۵۶

مهتمم

عبدالکریم پتنگ

خطاط

محمد روحا نی رویاء

دچاپ شمیر

۵۰۰ توکه

دولتی مطبعه

ترون

دادګران هیواد په مینه کی
ویل شوی پاڼکی
دهیواد د هیواد پالو زامنو
له‌نا مه سره ترم!

په مینه
ح- رفیع

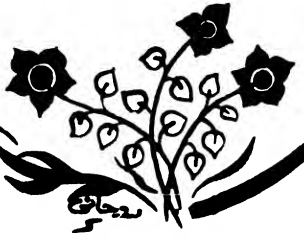

رفیع او هیواد

رفیع شاعر دی، دشاعـــر ذوق، احساس اوژبه لری.

ادیب دی، دبیان خوند رنگـ او کشش لری، او هنر مند دی، دهنر ښکلا، ځلا، نزاکت او لطافت لری.

هیواد! دانسا نیت‌دعظمت ځانگو ده، دتاریخ دافتخا راتو ځالـــه ده، دطبیعت دحسن،رنگینی، گلونو،میوو

لومړی

څرګندو ښکلا ګانو او پټو خزانـــو
وکه لمنه ده، اود اولس دکار، زیار
محنت ،غیرت او سپیڅلی ژونـد
جونګړه ده.

نوچی درفیع شخصیت او قلـــم
دهیواد دمینی او بیان سره دادب‌شعر
اوهنرپه‌یوه‌آیینه کی‌منعکس‌کیږی‌اود
«ای‌هیواده ،ای هیواده» په شکل‌کی
څر ګندیږی ،نود هغی نه‌به دخلکو
څه هیلی وی، او لوستو نکی به یی
په‌کومه مینه لولی؟

زما یقین دی چی‌هر څوك به دی
کتاب کی دهیواد دډی زلمی شا عر
ملی درد اواحسا س او لسی هیلـی
او آرزو ګانی، او بشری غو ښتنـی
اوارمانونه، دده دشعر او هنر په‌جامه
کی لیدل غواړی .

اودامی هم یقین دی ،چی دهیواد
هربا شعوره وګړی او نـوی زلمی
به‌د خپلی پوهی شعور او ذوق پـه
اندازه دی هینداره کی دخپل زړه‌درد
اود ذهن ددرك غذا بیا مومی، خـو
شرط دادی چی دده‌دالفاظو دښایست
پردی ته ځیر شی، اوپکی شاعـرد
ډذهن او زړه دزخمونو او تاوونـــو
په‌سوز او ساز باندی پوه شی.

زه‌دای هیواده! ای هیواده! ګرانواود
شعور خاوندانو لو ستونکو ته فقط
داویل غواړم چی که تاسو ددی‌کتاب

لوستلو وخت کی زما دا پورتنـــی شرط ومنلو، نوهم به‌د رفیع دادب‌او هنرپه خوند پوه شیء، هم په درد هم‌به مو ددی کتاب داسی لو ستـل درفیع په شعر اوفکر خوشحال‌کړی، اوهم‌به مود هیواد ارما نونو اوهیلو ته‌متوجه کړی .

زه خپله رفیع صاحب دډیر وخت راهیسی پیژنم، اوهر کله چی دی زمونږ دلوړ هیواد دخوږی خاوری‌په لویه لمنه کی دډیرو ولولو، جذبواو ارادو، بلکه لیو نتوب سره ددی‌وطن دخدمت دپاره ملا تړلی راوتلی دی، نوزما ورته ډیر پام دی، دده دفکـــر اوعمل، کار اوزیار ،منلو، تر نلړو، غورځو، پرځو اود هغو دنتیجو نـه ځان خبر ساتم، اودده کو ښښونـه اوهلو ځلو ته خوشحا لیږم ځکـــه چی‌زمونږ گران هیواد دژوندواوادب دخدمت په‌لړ کی ډیر کار کوی،دعا کوم چی دغه میدان کی دی خدای ډیر توفیق اوبرکت ورکړی، دده څخـه هیله لرم، چی‌دی به خپل قلم دهیواد دخدمت، خپل فکر دملت دمستقبل اوخپل‌ادب، شعر او هنر داولس‌دسو کالی دپاره دغه شان وقف لری، او ددی کتاب دلوستونکو نه خوا ســت کوم، چی دکتاب لو ستلو وخت کی دهیوادد‌شاعر دخوږو الفاظونه خوند

اخیستلو سره سره دی دده په‌هغه
ارمان‌اوولولو هم ځان پوه کړی، چې
ددی کتاب داشعـــارو روح دی، اود
شاعر ددی غوښتنو سره دی زړه،
ذهن، آواز او اراده یوه کړی، چـې
وایی:

را خور یږه، را خور یږه دبهـــارښکلی نسیمه
دهیواد په هره برخه ،دوطن‌په‌هره سیمه
نوی ژوند ته نـــوی ساه شـــــه

هله هله راشه، راشه
اجمل ختک

سریزه

دپښتو ادب دتحول تاریخی سیر څرګندوی ،چې ددغې ژبې په ادبی تخلیقاتو کې دفورم او مو ضوع لـه پلوه نویوا لی دشلم قرن له ابتداءنه شروع کیږی، دغه مهال په ټـول افغانستان او پښتو نستان کـی د غربی امپریالیزم په ضد دوطن خواهی رغونه پورته کیږی، ددغه نهضـت علم برداران د قلم او ادب په زورد خلکوویښولو،پوه کولو داجانبوپه ضد یو کولو،اود هیواد آزادی ته هڅوی پهافغانستان کیدغه نهضت دسراج

الاخبار (۱۹۱۱ـ۱۹۱۹ ع)پهخپریدو اوددغه اخبار دفکورمدیر محموطرزی ۱۸٦۵ ـ۱۹۳۳ په هڅو دمطبو عاتو ساحی ته راوړت، کله چې ددغهاخبار پهدریم کال د«ادبیاتزبان ملی» ستون پرانیستل شو، په دغه ستون کی د اخبارله نشراتی رو حیی سره سـم ملی اووطنی شعرو نه خپر یـــدل،

مرحومغلام محیالدین افغان (۱۳۰۰ ش مړ عبدالسلام کاموی (۱۳۳٤هـ،ق) ملامحمد افغانی نویس ۱۳۰۵ ش مړ مولوی صالح محمد خان ۱۳۳۹ش مړ مرحوم مستغنی (۱۳۱۲ ش مړ)دوطن پالنی اوآزادی غوښتنی شعرو نـه وویل ،آزادی ،اود غربی استعمارپه

ضد مفاهیمو زمونږ په ادبیاتو کی لاړ
پیدا کړه ،البته دا باید وویل شی،چی
په پښتو قدیم ادب کی داسی نمونی
ډیری،چی د پښتنو د آزادی غوښتنی
روحیی بښکارندوی کوی ،خو هغه
ادبی نمونی د شلم قرن له دغه ډول
ادبی ایجا داتو سره تو پیر لری.

دغه راز په کوزه پښتو نخوا کی
هم فکورو شاعرانو اوادیبانو،هغوی
چی د مبارزی په سنگر کی ولاړ وو،
په خپل هنر کی د آزادی غوښتنی
موضوع ته ځای ورکړ، دغه مهال
د دغی ډلی ادیبانو له اروپایی مترقی
ادبه سره اشنایی پیدا کړه اود نورو
گاونډیو ژبو په ادبیاتو کی یی هم
مطالعه وکړه اونوی اسا لیب یی
خپل په ادبیاتو کی تطبیق کړل.

دغه جر یان په پښتو ادب کی دوام
وموند ،د وطن غو ښتنی دمفا هیمو
ترڅنگه ځینی نور مو ضو عو نه چی
دخلکو د ژوند انځورول ووهم ادبیاتو
ته لار پیدا کړه، او همدارنگه فور می
نویوالی هم په ادبی نمونو کی ولیدل
شو، دمو ضوع له پلوه دملی مو-

ضوعاتو تر څنگه سیاسی او اجتماعی
موضو عات اوداسی مسایل شعراو
ادب ته لاره پیدا کړه ،چی دعام اولس
له ژوند ه یی رنگ اخیست، زمونږ په
معاصر ادب کی که څه هم داسی
شاعران شته ،چی اوس هم دخال وخط او

زلفو اواوربل خبری په خپلو شعرو
نوکی منعکسوی ،اود هغه ددو لسم
قرن دشاعر په څیر دخپلی معشوقی
پهغم کی مهجور دی ،خلك او اجتماع
اوددغه عصر ایجابات یی کورټله
یاده ویستلی دی. مگر دابايد هیرهنه
شی، چی زموږ هغه شعراء چـــیډ
مفکوری خاوندان دی، هغوی خپـل
هنرد خلکو اواجتماع په خدمت کی
گوماری اود نوی زمانی غو ښتنیپه
خپلو منثورو او منظو مو لیکنو کی
منعکسوی ،ددی ادبی نهضت سر
لاریپه لره او بره پښتو نخوا کی
ډیر دی ،ددی رسا لی ویو نکـــیډ
پښتو نو میالی لیکوال ښاغلی حبیب
الله رفیع هم‌ددی ډلی له پیر وانـو
څخه گا نه شی، دده پـــه شعری
تخلیقاتو کی دوطنپا لنی اونشنلیزم
جذبی په غور څنگ دی، اود گران
وطن په مینه کی داسی مهجور دی،
چیتل یيدابادی او سو کا لـــیپـه
هیله سندری وایی، اوپه وروستـه
والی یی داسی ژاړی:

څوبه ستا په وچو دښتو اوښکیلونم
څوبه ستا په وروسته وا لیباندیژاړم
څوبه ستا شو مو اوبو ته حیرانگورم
څوبه تاته دپردیو متهی غواړم.

* * *

دغه رنگه دنورو ډیرو وطنی ترانو
څراڼ دده په شعر کی موند لای شو
ښاغلی رفیعډ هیواد پا لنی دټینگی
روحیی ددرلودلو ترڅنگهمنقد شاعر

هم‌دی، دخلکودردونه انځور وی‌او،
اجتماعی‌اوټولنیزی نابرابر تیـــاوی
غندی،اوحتی کله کله دخپل طرز-
تفکرسره‌سم‌په‌شعر کی‌دمحرومو‌خلکو
اوداولس محرو مو پرګنو ژوند هـم
تمثیلوی ،که چیری موږد ښا غلـی
رفیع داشعارو ټولی مجموعی په‌دقت
سره مطالعه کړو، له اجتماع‌او خلکو
نه‌ګوښی مو ضو عات ډیر لږ ډګی
لیدل کیږی ،دغه رساله چی دښاغلی
رفیع داشعارو په لړی کی پنځمـه
مجموعه ده، هم دغه ډول ځانګړنی
لری،د فورم او مو ضوع له پلـــوه
ابتکاری خواوی پکی لیدل کیږی،ده
په‌دی رساله کی د شعر معمو لـــی
قالبونه‌مات کړی ،اود نوی شعرپه
جوکاټ کی‌یی د خپل‌زړه آواز خپلو
خلکو ته وړاندی کړی دی، په دی
رساله کی دفورمی نویوالی ترڅنګه
دهیواد پالنی او نشنلیزم اوانتقاد
مضامین هم په هغو عنعنوی تراکیبو
کی‌نه‌دی اداشوی ،بلکه مو ضوع‌یی
هم‌دادا دطرز له‌رو یه نویوا لی بنیی
دلته‌موږ دنمونو له‌راوړو تیریږو‌ار
خپلو لوستونکو ته‌د«ای‌هیواده!»د
شعری مجموعی‌دلوستلو بلنه‌ورکو.
زه‌د زیری دمسؤول مدیر په‌توګه

دالازمه بولم،چی‌دپښتو ټولنی‌له‌ځوان
رئیس څیړنوال روهی اودخپرونود
لوی مدیر څیړندوی معتمد نه مننه
وکړم، چی ددغی رسا لی دچاپ پـه
برخه‌کی یی‌له ماسره مرسته کړی،
اود منلی انقلابی شاعر استاد اجمل
ختك نه مننه ترټولو دمخه ضرورده،
ځکه چی دوی زموږ خواهش پر دغی
رسالی دځه لیکلوپه مورد کی‌ومانه.

زلمی هیواد مل
دږیری مسوول مدیر

دسر یزی په ځای

زماګرانه هیواده ته‌ز ما مور، زما
کور او زماګوریی !زما غوښه، هډ،
پلی، وینی او زماد وجود ډیرواړه
واړه بځری ټول ستا دتن‌له ذروځخه
جوړ شوی نو ځکه زما دوجود ذره،
ذره ستاله خوږی مینی څخه ډکه ده
اوزما ذکر او فکر ستاخوږ او مقدس
نوم دی ، ز ماسر ، تن،ځان اوهر،
هرڅه دی له تاجار شی!
زما دتن ذره، ذره ستا د مینی‌کور
اوزما دژوند لڅه ـلڅه ستا د مینی
یاد اوستاد یاد ترانه ده!
زه ستا په مینه‌کی داسی حال‌لرم
چی زما ژبه او قلم یی دانځو رولـو
جوګه‌نه دی، ستا د مینی داځو نغمی
چی ز ماقلم دکاغذ ترمخ پوری‌رسولی
ستا هغو زامنو ته چی‌له تاسره دزړه
مینه‌لری اوستا خدمت ته‌یی په مینه
او صداقت ملاتړ لی ده، وړاندی
کوم!

په مینه
حبیب الله رفیع
کابل ،بربنډ
۹ر۱۰ر۵٤

لسم مخ

نخیزی

دهیواد دلو یشتی ـلویشتـی ـ
خاوری مینه می رگ ،رگ کی :

په‌نخا ده،
په گلا ده ،
په غورځنگ ده ،
نه سړیږی .

* * *

څوچی‌زه‌یم،
څو چی ژوند دی ،
څو چی‌وینه می وی تن کی
په خدمت کی دوطن به ،
تل څو ځیږی‌ا و نخیږی!

کابل، پښتونستان وا ت
۱۳۵۳ر۷ر۱۹

دآسیا زړه

له غورځنګه یې لویدلی وینه نــه ده
په دنیا کې چې وی زړه نوهمدا زړه دی
دآسیا د ژوند ون مزی پـــری تړلی
دافغان ښکلی هیوا د آســیا زړه دی

لا تر اوسه هیڅا نه دی لـــرزولی
په‌دی زړه کی دغیر ت وینه چلین ی
نه له چاڅخه‌ډاریږی ، نه لـــرزیږی
دغیرت میدا ن چی‌وینی لا مستیـږی

* * *

دپر دو دککرو دا نی د ل شـــوی
اوړه شوی‌دی په‌دی زړه دآسیاکی
چی راغلـی بیر ته‌نه دی ځنـــی‌تللی
دانی‌هـــم رو غی پاتیـــږی په آسیاکی؟

* * *

«آسیا تش کالبوت د خاورو اواوبو دی»
خودازړه دی وربښلی یی چی ســـاده
د خپلواك ژوندون نعمت یی‌پری‌پیرزو کړ
په‌ربښتیا چی په دی زړه ژ وندی آسیـــا ده!

کابل ،باغبا لامینه

۱۲ر۳ر۵۳

ستانوم

هلته چی ژوند څپاند ،څپانـــده غورځی
هلته چی وینه په رګوکی ګر ځی
هلته دژوند دسری چینی په څنګ کی
هلته دوینـــو په رنګیـــن غورځنګ کی
دزړه په زړه کی په یوه بنکلی کربنه
ستانوم می کښلی دی د زړه په پر بنه
زړه پـــه تو پو نو دی زمـــا لـــه مینی
غورځنګ دوینی می دی ستا له مینـــی
وطنه ! څو چی زه څو زړه و ی زما!
ستا بنکلی نوم به دزړه ،زړه وی ز مـــا

* * *

زړه به می هله شی کـــــرارواوره!
چی ستانو م وسپاری دتاپـــــه خاوره!

کابل
۱۳۵٤ر۷ر۹

دوطن کور

غوښی شی ، هډو کی شی،راجمع‌شی، بدن شی
وینه شـــی، ارواشی ،سره وخوځیږی تن شـی
عقل شی، احساس شی، د محیطادی یی وروزی
زړه‌شی، کور د مینی شی، میشته‌پکی‌وطن‌شی!

۱۳۵۱ر۵ر۸

دوطن ترانه

گران راته تر هرځه نه‌لـــــوی‌افغانستان دی
دازما ایمان دی، کله بد لیدلی شـــی
کله بدلیدلی‌شی،دا زما ایمـــان‌دی
دازما ایمان دی ،کله بدلیدلی‌شـــــی
کله بدلیدلی شی!

زړه می کور د مینی دی، ځای پکی وطن لری
ټوله به تری زار کړمه ، وینه می چی تن لری
زار می په هروخت ترینه، مال اوسر اوځان دی
دازما ایمان دی، کله بـدلیدلی شی ،
کله بدلیدلی شی!

* * *

موټی می دخاوری به، ورپه جهان نه کړمه
څوك چی ورته بد گوری ، خاوری بی په خوله کړ مه
هر خاین ، دښمن ددی، خاوری دډیران دی
دازما ایمان دی، کله بـدلیدلی شی ،
کله بدلیدلی شی!

* * *

کړی په تاریخ کی یی، ژوند دسرلوړی دی تل
نی دی وړی ژغ دچا، کور د آزا دی دی تـــل
دی« رفیعه!» تل رفیع، لوړ یی ملی شان دی
دازما ایمان دی، کله بـدلیدلی شی ،
کله بدلیدلی شی!

۱۳۵٤ر۱ر۲٤

دبیرغ ترانه

رپیږه! رپیږه! بیر غه دافغان !
تل لوړ غاړه اوسه! نښان زموږدشان!
رپیږه! رپیږه ! بیرغه دافغان!

* * *

ددښمن زړه په رپیدو شی
رپیږی چی ته !

دافغان زړه په‌غوړيدو شی
غوړيږی چی‌ته !
ته‌سيوری مودسريی ، ستاسيوری‌موا مان!
رپيږه! رپيږه! بيرغه دافغان!

• • •

دتورو شپو دتيريدلو
سهار ته‌لری!
دسرښندو ، سمسور يدلو
يادگار ته‌لری !
ژوندی دی په هررنگ‌کی، زموږدژوند داستان!
رپيږه ! رپيږه ! بيرغه دافغان !

• • •

تر« څوچی پاتی يو افغان وی»
رپيږی به‌ته!
تر«څو چی داجهان و دان وی»
رپيږی به‌ته!
«رفيع» وايی رفيع يی، رفيع دی‌ساتو شان!
رپيږه ! رپيږه!بيرغه دافغان!
تل لوړ غاړه اوسه! نښان زموږدشان!
رپيږه ! رپيږه!بيرغه دافغان!

۱۷ر۲ر۵۳

ټول

گرانه‌وطنه !ستا خوږی مینـــی،،ستا پاکی مینی!
را تـه گران‌کړی دنړی وطن دوستان دی ټول!
چې‌په دنیاکی یو ویښته د هیوادپالو کوږ شی
بیا می‌پـــه‌زړه کی ټول غمونه دجهان دی ټول!

۱۳۵٤ر۸ر۱٤

ای هیواده!
ای هیواده...

ای هیواده !ای هیوا ده !
ای‌ز ما خوږه‌هیوا ده !
چې ژوند ون ښښی تل ماته
داد تابنکلی هواده!

ای هیواده! ای هیواده!
ای‌ز ما خوږه‌هیـــواد ه!

* * *

ستا دلویو ــ لویو غږو نو
ستاد لوړو ــ لوړو څو کو
سر لو ړی می‌سر لوړی‌ده
او لوړ تیامی یی‌لوړتیا ده !
ای هیوا ده! ای هیوا ده!
ای‌ز ما خوږه هیـــوا ده!

* * *

که «خیبر» دی، که«سپین‌غر»دی
که «بابا»، که «هندو کښ» دی
که «سبزك» دی ، که «کوږك»دی
هر، هریو جنگی کلا ده
ای هیواده ! ای هیوا ده!
ای ز ما خوږه هیوا ده !

* * *

ستا څپی، څپی سیندو نه
دی‌ز ما تیر غورځنـــگونه
دژوندو ن څپاند بهیر دی
د ملـــی غرور نخا ده !
ای هیوا ده! ای هیوا ده!
ای‌ز ما خوږه هیـــوا ده!

* * *

که «هیلمند»، که «اباسیـــن» دی
که آمو که هریرو د دی !
که «کوکچه» ، که«فراه رود» دی
ددی ټولو یوه وینا ده :
ای هیواده ! ای هیوا ده!
ای ز ما خوږه هیوا ده !

* * *

ترانی مـی د میـــرانی
په‌لوړ غږ کی را ته وایی
که‌د څمکی څړو بی دی
که د هسك لوړه تنـاده
ای هیواده ! ای هیوا ده!
ای ز ما خوږه هیوا ده !

* * *

ته زانگو ز ما د«پلار» یی!
ادیره می د«بابا» یـی !
دتالـور ، دتابچـی ده
که می«مور» ده، که می «نیا» ده
ای هیواده! ای هیواده!
ای‌ز ما خوږه هیـوا ده!

* * *

ته‌زما «مینه»او «کور» یـی
اوزه ستا دناز « بچـی» یم
زه دتا په غیږ کی ښا دیم
ته‌ز ما په زیار آبـــا ده !
ای هیواده! ای هیواده!
ای‌ز ما خوږه هیـوا ده!

* * *

چی راکړی په شیدو کی
ماتـــه تاده خپله مینـه
دغه مینه ستا پـه ما ده
دغه مینه‌ز ما ســتا ده !
ای هیواده ! ای هیواده!
ای‌ز ما خـوږه هیـواده !

* * *

زه دتاله شتو نه شته یم
که‌ته‌نه وای زه به نه‌وم
ز ماوینـــه له تاجار شه
چی زما وینـــه له تا ده !
ای هیواده ! ای هیواده!
ای‌ز ما خـوږه هیـواده !

* * *

دښمنان به دی کړم خا وری
له دوستانو دی دوستی‌کړم
ستا له مینی بی غم مه‌شم
څو می ژوند دی ، ځومی‌ساده
ای هیواده! ای هیوا ده !
ای‌ز ما خوږه هـیوا ده !

* * *

زه «رفیع» ستا په رفعت یم
زه دتاپه تانـدی تاندیم
رنگینـی ز ما دشـــعر
ستاله رنگ،ستاله‌ښکلا ده!
ای هیواده! ای هیوا ده !
ای‌ز ما خوږه هـیوا ده !

کابل، محمد جانخان واټ
۲۹ر٤ر٥٤

کارگره!

ته متهی، ته وزرونه ته‌قوت می دملت یی !
لوړوا لی‌دوطن‌می ستا په زیارشی ، ستا په‌کارشی
خولی‌دی‌دتندی ترمرغلرو راتـــه‌گرانی
توپیر ی چی په ځمکه دو طن د غاړی هارشی

* * *

راباسی له سپیرو خاورو سر کی،سرکی لالونه
تناکی‌دلاسونو دی لالونه را ته ښکار ی!
اعجازلری ، جادو لری ،سحاری‌دی‌ستاگوتی
توتی‌پکی دلویو غرونو زړونه راته‌ښکاری!

* * *

لغ ت‌د ناممکن دی په قاموس‌دژوندکی نشته
دښمن‌یی دخ ټه‌ونو، دسډونو، بندیزونـــو
هم هسك ته جوړولی شی‌دمتوپه‌زور لاره
هم سپینه‌لار ایستلی شی په‌زړونو کی‌دغرونو!

* * *

چی خاوری زرکو لی شـــی، ددی‌هنر ځښتن‌یی
چی‌زریی دپښو خاوری‌وی‌په‌دی‌هنرلاس‌برە!
چی‌ژوند ته نوی رنګ شی،نوی‌خوندشی ورکولی
ددی‌قدرت خاوند یی ای کارګره، متهوره!

۱۰ر۲ر۱۳۵۳

سندری

چی تل زیار باسی ، تل کارکړی
چی‌یی ژ وند په کړاو ون دی
چی ښکیل شوی ،زبیښل شوی
چی‌یی برخه‌زړه چاودون دی
زه ریشی یم ددی خلکـــــو
زه ددوی ســـــندر ی‌وایم
چی څښتن دی ددی خاوری
د هغـــوی سندری وایـــم

* * *

چې‌یې لاس دی تل تنهاکـــی
چې تنـــدی یې تل خو لی دی
چې‌یې و چې دی تل شونډی
چې‌یې سپوری مدا م خو لی‌دی
زه ددی او لس بچـــی‌یم
زه ددوی سندری وایم
چې زا من ددی هیواد دی
دهغـــوی سندری وا یم

* * *

چې سرونه یې داو کـــړی
د خپل گران هیوا دپاره
چې ځانونه یې جار کړی
داو لس په‌پاکـــــه لاره
یم ددی تور زنو بیلگـــــه
زه ددوی سندری وایـــم
چې‌یې سرنه دی ساتلـــــی
د هغـــوی سندری وایـــــم

* * *

زه ریشمی یم ددی خلکـــــو
چې جوړ کړی یې اولس‌دی
چې څښتن دی د دی خاوری
هیوا د پالی‌څو یې وس دی
یم پایځوړ ددی میړو نـــو
زه ددوی سندری وایـــم
چې‌په ویاړ دی اوسیـــدلی
د هغوی سندری وایـــــم

* * *

۱۳۵۱ر۸ر۲۲

دوطن سندري

هر ، هرخوك د خپل وطن په‌غيږكي‌پايي
هرشاعر د خپل وطن سندرى وايـــي
په‌رنگو په نيږ نگو يي دو كـــه‌نشي !
خوك په يورنگ ،خوك په‌بل رنگ كي‌يي ستايـي !
ا ر ١٠ ر ١٣٥٤

دبری سانې

اسارت ملك تیتوی تحت الثـری ته
خپلواکـــی یـی لوړ وی شی ثـریا تـه
چی مو ملك له اسارتـــه «امان» وموند
د «بری مانې» مو لوړه شوه فضا تـه

کابل، پروان مینه
۳۱ر ۲ر ۱۳۵۳

دژوندون سندری

ځوانه پاڅه !
لیچی نغـاړه!
ته چې غواړې:

پر مختیا ،لوړتیا د مینې!

دغه کار بې مینې نشـی
تاته ستر ګی داو لس دی
د هیواد په مینه پایـــه!
د ملت دردونه بنیـــه!
دو ګړو قو ت ستایـــه!
ته هم پاځیـږه شاعره !
د ژوندون سنـدری وایه!

کابل، انصاری واټ، دولتی مطبعه
د ۱۳۵۳ کال لړم

نسیم ته

هله ! هله! راشه! راشه !
نوی ژ وند ته، نوی ساشه!

* * *

یوځل بیا دشنو غوټیـــو
په‌سرو شونډو کی‌موسکاشه!

د عطـــرونو لـــه جامونو
خوشبو یی هره‌خوا پاشه!
په باغونو کی بنایست شه!
په بید یاؤ کی بنکلا شه !
دګلونو پـــه سکوت کی
یوه مسته شـــان نخا شه!
د غا ټوی ددا غ ملهم شه !
دنر ګس د جام دوا شـــه!
د چمن څنـــی زړو منځ کړه!
دشبنـــم سره ژړا شـــه !
راخوریږه !راخوریږه!دبهارښکلیه نسیمه !
د هیواد په هره برخه، دو طن‌په‌هره سیمه !
نوی ژوندته، نوی ساشه!
هله! هله !راشه ! راشه!
* * *
له نیستی نه رابهر شـــه!
دغو تبی ګریوا ن پاره کړه !
د هستی دنیا ته راشـــه !
څان دګل رنګ کی‌بنکاره‌کړه!
د مستیو بازار تو د کړه !
جوړه نـــوی نندا ره کـــړه!
پسر لی بنکلی رنګین کـــړه!
بدرنګی په تراره کړه!
د موسم ناوی سینګار کړه!
دښکلا یـــی نظاره کـــړه!
دغمونو کور سپیـــره کړه !
تللی عیش را دو باره کړه!
را خوریږه! را خوریږه !دبـهارښکلیه نسیمه !
د هیواد په هره برخه، دو طـن‌په هره سیمه !
نوی ژوند ته، نوی‌ساشه!
هله! هله! راشه ! راشه !

غر اوسمه سره سـم کړه !
له‌یو مخه پری ورسـم شه!
بخملی کړه ټولی خواوی !
بنکلاو ویشه حاتـم شه !
دسیلـــو دسیلید لیـــو
دټـپو په‌سر ملهـم شـه!
دټیر وا غزو پـــه‌څنگ کی
دپستو گلو همد م شـــه!
تازگی هر لور خوره کړه !
نوی ژوند شه! نوی دم شه!
د هیواد د مور په غیـــن کی
مینه ، مینه شه خرم شه!
را خوریږه! را خوریږه! دبهـار
بنکلیه نسیمه !
د هیواد په هره برخه، دو طـن
په هره سیمه !
نوی ژوند ته، نوی ساشـــه!
هله! هله! راشه ! راشه !

لغمان ،علی خیل
۱۳۵۳ر۱۱ر۲۷

سندرکی

گلان خاندی ،
پانی ناخی ،
دوز مو پاسته آهنگ‌ته ،
کویلی وایی سندری ،
دباران له‌رزو څاڅکو، دنرگس‌پیاله‌ده ډکه

دعطرو وزم خوریـــږی ،
دشبنـــم وینه چلیږی ،

ـ دګلونو په رنګو کی ،
ـ درنګونو په رګو کی !
«دپسر لی ښکلو نکی بیاکـړه ،(هری خوانه) سینګارونه»

* * *

د هیواد دآسمان څکو ـ
غرونو څوکو ، په سرکړی ـ
سپین ټیکری دسپینو واورو،
پری ټو مبلی یی ګلونـه،
پری ګنـــډلی یی سرونه :
ـد«وږو»، «وښتی» او«ښښتی»
ـ د«سو ما» دشـنو تارو نو!
پسو للی یی ده ناوی د موسم،په پسولونو.

* * *

دسیندو له غـورځنګو نو ،
دځـړ و بیو له ټوپونو،
د چینـــو لهسندر کـو ،
دبارا ن له شرنګهـــاره ،
دز رکانـــولهکټـا ره...
داسی ښکاری، داسی بریښی ـ
چی رابو لی نوی ژوند تـه:
دزلمو پیاوړی متی، دښځمنـــــوګړندی پلونه!

کابل، باغبالا مینه
۱۳۵۳ر۱۲ر۲۹

نو تکی

دباغوان دگهوونو په‌بنا خو کی
ورته بنکاری دسبادمیوی ننبنی،
ورته‌بربنبی دسپین‌زیری‌دزیـــاربیلگی
پکی وینـــی د هیوادد گتهی وتی.

څرګندیږی پکی ده تـــه :
– دانارو ســـره لالـو نـه،
– دسر کیو سری ځو مبکی ،
– د منـــو ښکلی مخـونه،
–دبا دا مو قـــوی زړی ،
– دآلو د خو لیخوندونـه ،
– دنارنـج د خوند زبیښنی ،
– دمالټی – خواږه ګوټونه ...

* * *

پکی ګوری سر لـــه اوسه :
شربتونه ګیلاسونه، ګیلاسو نـهشربتونه ،
د حیات داوبـــو څا څکـــی،
د ژ وند و ن ددوا م اړی ،
د بـــــدن ضرور تونـــه ،
ژ وند ښښن ویټامینـونـه .
نو:
نن ځکه پسرلی دی ،جړاو کـړیهره خواکی :
دغوټیو په ټومبلو، دنوتکوور بلونه.
او:
نن ځکه پسر لی دی، اچولی سرترسره:
لوڅوونو ته پـه غاړه :

«دګلونو ا میلونه»!

کابل، برېښ
۱۷ر۱ر۵٤

هیندارہ

دژور سیند په څنډه، څنډه تلمه
یاغی اوبو یی بادول څګونه
لکه خونی ز مری غږمباریی کاوه
په سنګرونو یی وهل توپونه

ډیر قهریدلی غوسمیدلی را ته
دایل کیدلو روګو دریی نهؤ
همداسی مســـت روا ن ؤ

* * *

دلو پی دښتی لورته سم چی‌شوم
وه لویه دښته خوویجاړه وه
لکه زانجه پسته مسته یی خاوره
خوپرو ته هسی شاړه واړه‌وه
دو حشی بوټو لوی لښکر پکیؤ
پری الوتل د حسرتو بادونه
اوبادو لی یی په سر خاور ی.

* * *

دنظر کچ په‌لویه دښته کی‌ستومانه‌شو
هر خوا کتل‌می‌سر او بریی نهؤ
خو هلته لیری دسیند بره خواکی
راته‌یوه توره هیولا ښکاره شوه
دلمر په‌وړانګو کی‌یی سترګـــوسترګکونه و هل
بس ور روان شومه !

* * *

چی تلمه ،تلمه ، تلمه ورسیدم
ګورم یو لوی ماشین دی
خو کاریګر ترینه‌چاپیره‌ګرځی
ددی یاغی اوبو څخه بند ټړی
چی مستی پریږ دی او آرا می‌شی
دلویی دښتی په‌لوی زړه کی راروانی شی
مانندار ه کو له .

* * *

په نندارہ کی د ماشین یوه کوچنی هیندارہ ـ
راته ښکاره شوه چی ددښتی لورته ځیره وه ،
زه ورته ځیر شو م
پکی ښکاره شوه راته لویه دښته!
شنه باغونه ،
هره خوا شنه فصلونه ،
د گلو ډك بڼونه ،
کورونه لو ړ برجونه .
او هلته ځنگ کی دگودر غاړ ی ته
مینی مینی ته په سر کتارول گلونه!

۲٤ر۱ر۱۳٥٤

د کندهار سپوږمۍ

دسپوږ می د ځیرو سترګو په‌رنا کی
راته ښکاری ستادحسن انځورونـه
پکی بریښنی انعکاس ستا دښکلاؤ
پکـی گـو رم ستا دشنو یا غـوخالونه

سمیند چی گورمه،دشنواوبوپه‌غیږکی
سپوږمی لوڅه پو څه لا مبی اونڅیږی
دشینکی آسمان زامن، لونی یی‌مست کړل
روپه‌ستوری چار چاپیره تـــری‌تاویږی

* * *

ژوند څپاند ستا دسیند ونو په‌څپو کی
شړ هاریی دژوند زیری دمرګ،مرګ دی
خواره کړی ونو یو پربل څانګـونه
سره غیږ په غیږ په مینه ګل‌اوبرګ دی

* * *

دپستی وږمی پەغیږ کی دنازژوندکړی
که‌ناز بو دی ، که نرګس، که یاسمن دی
شنه‌باغونه،شنه بنونه، شنـــــه‌سیندونه
انڅور شوی په ګلو نو شین چمن‌دی

* * *

دباغونو د شنو ونو په ښا خـــوکی
دسپوږمی پیغلو ټی کاندی پـــټ‌پټونی
کله لوڅه رابښکاره شی، بی پردی‌شی
کله واغوندی دشنو پانـــــــوپړونی

* * *

ستاڅوانی شی ځوا نو لی زاړه‌زړونه
د زړو ځوانو میلی یی نمونی‌دی
ستا د زوړ باغوان په مټوکی‌دازوردی
چی روزلی یی دمیو پیمانـــی- دی

* * *

دا منمه چی ته‌زوړ یی خو تل‌ځوان‌یی
ای‌زماد ګران وطن تاریخـــــــی‌ښاره!
دا فغـان د ملیـــت پخـــــه‌سنګره
د ژ وندو ن له څپـــو ډکـــه‌کند هاره!

* * *

کند هار، د محمو دهوتـــــک‌ښوونځی
۱۳۵۴ر۳ر۲

هیلمنده

ای هلمنده! څپانده سینده!
د هیلمند دسیمی ژ وندنه!
زارشم ستا له ګړ ندۍ یونه!
ای ددی سیمی ژ وندونه !
ای هیلمنده ! ای هیلمنده !

ای هیلمند څپانده سینده!
د هیلمند دسیمی ژ ونده !

* * *

ای هیلمنده ! ای هیلمنده !
تاکی هیلی موندی کیږی!
تاته زړونه هیله من دی !
ستا څپو کی اوښتو ن دی !
په اوبو کی دی ژوندو ن دی!
ته د مړو دښتو مسیح یی!
ای هیلمنده ! ای هیلمنده !
ای هیلمنده! څپا ند سینده!
د هیلمند دسیمی ژ ونده !

* * *

بس دی ، بس دی ـ چټك مه څه !
ټر به وروشه لږ راتم شه!
یاغیتوب نور په کار نه دی
ایل شه !ایل شه !

نورنو ایل شه!

په دی تړو دښتو سم شه!
ورته وښښه ژ وندو ن !
شنه کښتونه راز رغون کړه!
کړه هوسا د ملك وګړی !
تخریب ورکړه په سمو ن !
ای هیلمنده! ای هیلمنده!
ای هیلمند !څپانده سینده!
د هیلمند دسیمی ژوند ه!

هیلمند
٦ـ٣ـ ١٣٥٤

د هیلمند دسیند پر غاړه

د« لښکری بازار » له ورانوکنډوا لوڼه گورم
د تاریخی «هیلمند» دسیند چټک، چټک گامونه
چې مچو لی به یی پښې ددنگو، دنگو مانړو
رایادوی هغه زاړه او پخوانـــــی وختونه

هیلمند بهیږی غږوی د ژ وندون مستی نغمی
پکی سندری اویادونه دپـرو نکوی
دحر کت په ژبه وایی چی سکون مرګ دی
څوك چی د ژوند ارزو پهزړه کی لری یون کوی !

* * *

د خاورو کوټو ته دګوتو اشاروکی وایی :
«دوام کو لی هغه ژوندشی چـی غورځنګ لری
لوړی مانی وی ترینه داســـی کنډوالی جوړی شی
داځای پهځای لوړید نګ بیرتهپریو تنګ لری!»

* * *

دلمر لویدو پهلور پهتلو ،تلو کی دلمرستر ګه
سرښوروی سیند ته،تائیدیی کوی ځل ورکوی
څوك چی په ژوند کی پهغورځنګ او اوږ یدنګ مین وی
زیری د ژوند، زیری د مړینی داځل ورکوی

• • •

د«لښکری بازار » لهورانوکنډوالونه ګورم
دتاوده لمرستر ګه ددښتو پـــهاوږ دو تیریږی
چی هیلمند سیند ژوند وربښلی اوښتی یی ورته
د هغی دښتی په لمن کی نهامیږی،لویږی !

* * *

هیلمند ، لښکر ګاه
۱۳۵٤ر۳ر۷

د بست په ویرانوکې

د هیلمند دسیند پر غاړه!
لوړه غاړه یی ولاړ ه!
ای د «بیبس» د کلا دږی
ددی ځای تاریخی‌و یاړه!

* * *

ښیی ستالو ړی ژوری
د ژوندو ن لری او بری
راته کړی د حال په ژبـه
ستا «رواق» زړی خبری!
* * *

خښته ، خښته دی داستان دی
پکی نغښتی اوږ د بیان دی
ستا چپه ځوانی تری ښکاری
ترجمان دی دلوړشـان دی !
* * *

دلوړ «کوټ» پښو کی دی خښی
د«ختکر» د کمال نښی
د«او لس» د«هنر» بیلگی
د« وګړو» د زړه خوښی!
* * *

منم ړنگی دی « مانی» دی
لوټی ـلوټی و دانی دی
کنډوا لی دی هم ورانیږی
خو کیسی دی دځوانی دی :
* * *

لادی څنگ کی راته ښکاری
زماتر سترګو ،سترګو کیږی
دلوړ کور غمجنه «مور» ده
د«زوی» مخه کی ژړیږی
* * *

لار ارسی می غـوږ و ته
داسونو خر پهار ی
«مرور شهزا ده» وزی
«مور» یی دلتهلا ره څار ی
* * *

لاغو غا په ښار کی اورم
د«شپیتو بړیځو» یو ن دی
په شایست (۱) پسی کړاودی
په‌لیدو پسی بیلتو ن دی
* * *
لا دتاګو نځی تندی کی
ستاسړی او تودی وینم
د«رابیا» د پیکی و ل کی
د ګلونـــو کو دی وینم!
* * *
ستا سینه می سینما شوه
فلم و خو ړل څـــرخونه
پکی ډیری صحنی راغلی
ستا د عمر له پرونه !
* * *
چی می‌و مښلی سترګی
ستاپه سیوری کی ګرځیږم
سوځوونکی لمرنه پټ یم
«کو ټګی» ته دی در خیژم!
* * *
ګورم ستا ګونځی تندی کی
د«څټګر» دکمال نښی!
د«او لس» د« هنر» بیلګی
د« کاشو» په ښـــه خښی !

هیلمند، د بست رواق
۱۳۵٤ر۳ر۹

---

(۱) شایست ـ عیش ـ راحت.

دلارام

«دلارم» می زړه (نارام) کا
راته یا دکا تیر و ختونه
د«بیبو» د زړه او رونه
د«بنادی» ډیر ار مانونـــه

د«غبر گولی» په گر می کی
ر یا دیـږی هغـه ستـړی
چی د مینی پـه ـدنیا کی
دی«بنیادی»ترسره کـړ یی

* * *

داد خاورو خړ دیوال کی
چی پر تی دی خاوری کوټی
دا خاورین «قبرونه» نه دی
پکی پټی دی « سکروټی»

* * *

دلته مړی دی «ځوانی هیلی»
دتو دی مینی « مړستون» دی
دا د ژوند د «ناکا میو »
پس له مرګه «پیوستو ن » دی

* * *

ځوانیموګو ار مانو نو
دلته کړی څه «آرام» دی
له «نارام» ژونده «آرام» شول
ځکه نوم یی «دلارام» دی

* * *

چی ددوی هیلی شوی «خشی»
اوس تری هیلی «زرغونیږی »
هیله من ورته را درو می
ا میدونه یی سر کیږی

* * *

«سره ګلونه » په« سرو دښتو»
زرغونیږی ددوی یا دکی
ددوی رسم ژوندی ساتی
په دی بر خه د هیواد کی

* * *

دازیار ت دی د مینو
وصل ځای دمهجوا رانو
دایا دګار دز مانو دی
د«رواج» د« مقتولانو »

* * *

«دلارام» می زړه «نارام» کا
راته یا دکا تیرو ختونه
د«بیبو» دزړه اورونه
د«بنبادی» ډیر ار ما ښونه !

دلارا م
دبنبادی اوبیبو قبرونه
۱۱ر۳ر۱۳۵٤

د طبیعت غیږ

دواړو خواؤ ته خاورین او ببـرغرونه
څنګ په څنګ سره پرا ته لکه‌اوښان دی
ځای په ځای رڼی اوبـه تـــرې‌راشنیږی
پری مخان د شنیلیو چی روښان‌دی

* * *

ته‌به‌وایی‌پسو لی‌چـــو ړ و ی‌ناوی
سـتر پایه پری پراته دی شنه‌شالونه
دنرو اوبو جړو بی یی شلشلـی‌دی
پکی ښکاری ځای په ځای‌ښایسته‌گلونه

* * *

لاندی سپین وړکی خو ړ پکـــی‌بهیږی
لږ راپاس تری سپینه لار د موټروده
داسی ښکاری چی د غرونو شنه‌لمن یی
جوړه کړی په‌لیسو او په چرموده

* * *

شنه للمی اوشنی مرغی‌یی دی په‌ډډو
دوګړو او څـاروو درو زی دام‌دی
دسپین ږیری بزګر لیچی بیـــاځوانی کړی
دتیزتګی اسپـی بیا ږ پکی آرام‌دی

* * *

پاس په‌شنه آسمان کی وریځودی‌جوړ کړی
سپین ګلونه د مالو چو په سیالی‌کی
په‌سړك کی د مالوچو پیټـــــی‌باردی
چی را درو می له« مرغابه» په‌لاری‌کی

* * *

موټر ځی په د مه، دمه‌ورو ، وروښوری
سایی لنډه، لنډه کیږی کږ لیچـوکی
په تقدیر باندی ځان سپـــــاری‌وړاندی درو می
په پیچومو، په‌پاڼو نو په شیلـوکی

* * *

په‌شاړ ړی یی د ډیرو هیلـــــوپیټی
پرله نغاړ ی د«با دغیس» په‌لوری‌لاره
څوك کوروته رسوی او څوك‌هدف‌ته
که‌د ژوند دانه وه ،رسی به‌تـرښاره

* * *

داوبو له څنگه ببیل په شیله سم‌شو
د«سبزك» په غابنی سر بنوروی،خیژی
دسرو او بنو قافلی پـه«سربند»تللی
اوس دسره موټر سیالی هم پوره‌کیږی
* * *
د«سر بند» له سره او ړی دغره‌سردی
ترینه لاندی دشمین پوښوغروکړی‌دی
شنه نښتر پکی په لـــوړه غاړه‌اوسی
دځنگل وني کتار لړی ، لـــړی‌دی
* * *
له لوړ سره موټر بنکته ، بنکته‌کیږی
لارنری ده کږ لیچونـــــه دی رادرو می
ته به وایی چی له پانـه به اوس‌لویږی
خوبچ کیږی ، بلـدی دی ، لاره‌مومی
* * *
یخ شمال له سپینو واورو شوزاپورته
په «غبرگو لی» شوی‌را غبر گی‌د«کب» ورځی
شنه ځنگلونه، سپینی واوری‌پکی‌خوند کړی
پاس په شنه آسمان کی زیـب‌کړی‌سپینی وریځی
* * *
د«لامان» په‌شنو لمنو کی ژوندون‌دی
طبیعت ور تـــه بنبلی لو ړ سرونه
دزړو کلا ؤنښی یی غو نـــه‌ی‌دی
ده گینـه یی د شنوو نو ا میلـونه
* * *
ستړی کړی د بنا رو نو تصنـع‌یـــم
ځان می بیا مونده په غیږ دطبیعت‌کی
ای «رفیعه!» عجب خوند، عجیبـه‌کیف دی
د هیواد دلوړو غرونو په رفعت‌کی !
* * *

لامان، دباغیس لار
۱۷ر۳ر۵٤

وطنه!

څو به ستا په وچو دښتو اوښکی‌لونم!
څو به‌ستا په وروسته والی‌باندی‌ژاړم!
څو به ستاشو مړو او بوته حیران‌گورم!
څو به‌تاته دپر دیو متـــــــی‌غواړم!
ته جنت یی خود کار په انتظـاریی!
زه‌به تاد جنت سیال کړم لیچـی‌نغاړم!
ته دپانگو ، شتمنیو خزانه یـی!
ته می ویاړیی، په ماگرا ن یی په‌تاویاړم!
ستا په سر چی هوسا خلك شی‌وطنه!
ستا په غیږ کی‌به هوساشم کـه‌بیا ولاړم!

هرات، د مومند حمام
۲۰ر۳ر٥٤

د هرات څلی

د هرات له زړو څلیو داسی اورم:
«چې یووخت موږ دجهان‌دنندا ری‌وو
سر لو پړی موده د علم له مرکزه،
د هنر په ګوتو جو پ ی مناری وو!

* * *

خاطری زموږ دویاړ او افتخار دی
موږ لیدلی دی دعلم مجلسونه
موږ دجهل توز دیوان دی تښتولی
موږه وو دعلم او پو هـی سنګرونه

* * *

دتیاری په زړه مو خښ کـــړل خنجرونه
موږ یادګار یو درناؤ، دلمرونو
موږ نښان دلویو ، لویو مدرسـویو
موږ مرکز یو دپو هنو دعلمونو

* * *

زموږ ځنګ کی به «خامی» «جامی» پخی کړی
عالمان به تولیدل زموږ په خواکی
دادب او د هنر بازار به تو دؤ
وو خوندونه به په شعر، په وینا کی

* * *

موږ ټول ژوند په لوړه غاړه دی تیر کړی
سر لوړی مو ده ښښلی خپل هیواد ته
علم، پو هه اوسواد مودی ښښلی
هیله من مو رسولی دی خپل مراد ته

* * *

موږ زړی یو ، که مړی هم شـــو «تل ژوندی» یو
معنوی ژوند موږی اینښی دی جهان ته
بی له علمه ژوند که ژوندوی هم لوی مرګ دی
اساسی ژوند موورکړی دی انسان ته !»

* * *

له نیم ژواندو منا رو نه داسـی اورم:
«موږ د علم او دپو هـی ا داری یو!
سر لوړی مو ده د علم له مرکزه
د هنر په ګوتو جو ړی مناری یو!»

هرات
۱۳۵٤ر۳ر۲٦